

Čedalje bolj akterji tudi v gospodarstvu

V središču pozornosti udeležencev rednega občnega zbora Slovenskega deželnega gospodarskega združenja, ki je bil v nedeljo, 23. t.m., v mali dvorani Kulturnega doma v Trstu, so bila, kot je povsem razumljivo, predvsem vprašanje izvajanja gospodarske vsebine osimskih sporazumov, vprašanje nove gospodarske pogodbe med Jugoslavijo in Evropsko gospodarsko skupnostjo ter problem obmejne trgovinske izmenjave v okviru avtonomnih računov. S tem seveda nikakor nočemo trditi, da na občnem zboru niso natančno in tudi kritično proučili delovanja združenja v zadnji poslovni dobi ali da so zanemarili notranja organizacijska vprašanja, ki so običajno predmet razprave in poglobitve na vsakem takšnem zasedanju. Hočemo le opozoriti, da se je občni zbor popolnoma pravilno soočil s problematiko, ki ni samo aktualna, temveč tudi in predvsem perspektivna tako za deželo Furlanijo - Julijsko krajino na splošno kot še posebej za slovensko narodnostno skupnost v Italiji.

Bistvenega pomena pa je po našem predvsem to, ali in zlasti kako se bo naša manjšina hotela in znala vključiti v gospodarske procese, ki so se pričeli s podpisom osimske pogodbe med Italijo in Jugoslavijo in s sklenitvijo novega dogovora med Evropsko gospodarsko skupnostjo in Jugoslavijo, da ne omenjamo seveda novih možnosti, ki se odpirajo za naše ljudi tudi v okviru obmejne trgovinske izmenjave. Tako se vprašujemo, ker smo globoko prepričani, da more in mora slovenska manjšina v Italiji prav in zlasti na področju raznih gospodarskih dejavnosti imeti posebno vlogo, kar bo v prvi vrsti koristilo njej sami, a tudi celotni družbi, v okviru katere ji je usojeno živeti in delati.

Takšna organizacija, kakršna je Slovensko deželno gospodarsko združenje, je gotovo ne samo nujno sredstvo povezovanja zamejskih gospodarskih sil in zamejskega gospodarskega potenciala, temveč bi morala, kot je sicer jasno prišlo do izraza na nedeljskem občnem zboru, biti tudi nenehen in, skoraj bi rekli, neizčrpen vir najrazličnejših pobud, zlasti pa informator ter

(nadaljevanje na 3. strani)

POTRES VZBUDIL GROZO IN JEZO

Prva televizijska in radijska poročila v nedeljo zvečer niso dala slutiti, da je povzročil potres tako katastrofo. Govorila so samo o nekaj porušenihih poslopjih. Vse kaže, da so telefonirali v uredništva ljudje ali morda stalni dopisniki že takoj prvi hip po potresnem sunku, ko še sploh niso imeli pregleda nad položajem in ko so vedeli samo, da je ostala hiša, v kateri so se nahajali, pokonci in komaj kaj poškodovana ali sploh ne, in da so cele tudi druge hiše. Po tem se lahko sklepa, da so prišla prva poročila iz krajev, ki so bili le malo prizadeti, predvsem iz večjih središč na robu pravega potresnega področja v Bazilikati in Kampanji, medtem ko iz najbolj prizadetih krajev sploh ni — dolgo časa — nihče nič javil, ker so bile pretrgane vse zveze. Ali pa tudi zato, ker so bili preživeli preveč omamljeni od katastrofe, da bi bili sposobni kakega treznega in preiščenega dejanja, ali pa v strašnem strahu za lastno življenje, še bolj pa za življenje svojih družin ali celo za tiste, ki so obležali pod razvalinami, niso bili sposobni drugega, kakor da so začeli iskati in reševati pogrešane. Tako se je zgodilo, da je ravno v najbolj prizadete kraje prispela pomoč najpozneje. To velja posebno za razne oddaljene in osamljene vasi, ki tudi v normalnih razmerah niso prav lahko dostopne in leže daleč od velikih cest, kot npr. Lioni, S. Angelo dei Lombardi, Conza, in drugi. Nekaj takega se je dogajalo tudi v Furlaniji.

Čeprav sta med kraji, ki jih je potres hudo prizadel, tudi Potenza in Neapelj, gre vendar največ za manjše kraje, ki zaradi svoje odročne lege in iz drugih vzrokov niso bili deležni dobrot gospodarskega razvoja zadnjih desetletij in so zato dajali drugim področjem v Italiji, pa tudi v tujini predvsem izseljence, ki so morali s trebuhom za kruhom. Sicer je bilo tako tudi v Furlaniji. V tem ni iskati kakega izrednega slučaja ali usodnosti, ampak logično posledico stanja, da se je v Italiji razvoj osredotočal vedno predvsem v velika mesta in v njihovo okolico, podeželje na jugu in vzhodu, kamor spada Furlanija, pa je ostajalo še naprej zapostavljeno in nerazvito. In ravno ti področji sta že od nekdanj najbolj podvrženi potresom in drugim negativnim terenskim pojavom (zemeljskim usodom zaradi erozije, nalivom, plazovom itd.) ter zaostajata v razvoju zaradi svoje oddaljenosti od najbolj razvitih predelov v zahodni Evropi.

V trenutku, ko to pišemo, še vedno ni znano niti dokončno število mrtvih niti število ranjencev in tistih, ki so ostali brez strehe ali brez vsega. Nekateri viri sklepajo, da končna številka smrtnih žrtev ne bo manjša od 4000, skoro gotovo pa je, da bo dosegla število 3000, kar pomeni, da je to najhujši potres, kar jih je bilo v zadnjih desetletjih v Evropi. Zdi se skoraj neverjetno, da je zahteval glede na to, da je prizadela

dalje na 2. strani ■

»5. srečanje narodnosti sosednjih dežel« na Koroškem

Delegacije narodnostnih manjšin v Avstriji, Jugoslaviji, Italiji in na Madžarskem so sklenile letošnje srečanje v Železni Kapli na Koroškem s trojnim pozivom: vladam, naj rešitve manjšinskega vprašanja ne podrejajo številčni moči, demokratičnim silam iz Srednje Evrope in udeleženkam Madridske konference o varnosti v Evropi pa, naj se v večji meri potrudijo za uveljavljanje narodnostnih pravic. Manjšine same se istočasno zavedajo svojega poslanstva »posrednika« v stikih z matičnim narodom. Zavzemajo se za nadaljnje poglobljanje gospodarskih stikov in sodelovanja ob mejah.

Sad tega 5. srečanja je tudi odločitev, da ustanovijo sekretariat, ki naj bi skrbel za kontinuiteto dela v obdobju med posamez-

nimi srečanji. Dokument poleg tega izraža še trdno vero v življenjsko moč in medsebojno povezanost manjšinskih narodnosti in določa, da se prihodnjič sestanejo v Železni županiji na Madžarskem pri tamkajšnji slovenski, hrvaški in nemški manjšini.

Sestanek se je pričel v petek, 21. t.m. in je spadal v okvir že tradicionalnih izmenjav informacij med manjšinami tega področja. V dveh dneh so lahko posamezne delegacije prebrale referate, s katerimi so seznanile ostale s stanjem posameznih manjšin. Splošna slika, ki izhaja iz tega obsežnega gradiva, je precej različna. Položaj obbeh slovenskih manjšin, v Italiji in na Koroškem, se po poročilih, ki sta jih podala

dalje na 2 strani ■

RADIO TRST A

■ NEDELJA, 30. novembra, ob: 8.00 Poročila; 8.30 Kmetijska oddaja; 9.00 Sv. maša iz župne cerkve v Rojanu; 10.30 Nediški zvon, oddaja o Benečiji; 11.00 Mladinski oder: »Kaka je lisica izgubila rep?«; 11.30 Nabožna glasba; 12.00 Narodnostni trenutek Slovencev v Italiji; 12.30 Glasba po željah; 13.00 Poročila; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 »Mesečnik«, variete igralcev SSG; 15.00 Šport in glasba ter neposredni prenosi; 19.00 Poročila.

■ PONEDELJEK, 1. decembra, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Južranji almanah; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Skladbe slovenskih in drugih avtorjev; 11.30 Beležka — Folklorni odmevi; 12.00 Kulturni dogodki; 12.40 Slovenski priimki v Furlaniji in na Goriškem; 13.00 Poročila; 13.20 Revija »Cecilijanka 1980«; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Otroški kotiček: Tik-tak; 14.30 Roman v nadaljevanjih — Alojz Rebula: »Duh Velikih jezer«; 15.00 Glasbeni ping pong; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 18.00 Kulturno pismo; 19.00 Poročila.

■ TOREK, 2. decembra, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Primorska duhovščina pod fašizmom; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 11.30 Beležka — Folklorni odmevi; 12.00 Kulturna pisma Primorskega dnevnika; 13.00 Poročila; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Otroci pojo; 14.30 Motivi z malega zaslona; 16.00 »Mal položi dar domu na oltar«, poslanstvo Ciril-Methodove šole; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Nove plošče; 18.00 Vitomil Zupan: »Ptičji pojejo pesem«; 18.45 Priljubljeni motivi; 19.00 Poročila.

■ SREDA, 3. decembra, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Jutrarnji almanah; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Glasba skozi stoletja; 11.30 Beležka — Folklorni odmevi; 12.00 Pod Matajurjan, posebnosti in omika Nadiških dolin; 12.40 Pristopanje k deželni oddaji; 13.00 Poročila; 13.20 Naši zbori; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Iz zakladnice slovenske mladinske literature; 14.30 Roman v nadaljevanjih — Alojz Rebula: »Duh Velikih jezer«; 15.00 Nove plošče; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Mladi izvajalci — Pevska revija »Cecilijanka 1980«; 18.00 Likovna umetnost; 19.00 Poročila.

■ ČETRTEK, 4. decembra, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Slovenske banke in posojilnice na Boriškem; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 11.30 Beležka — Folklorni odmevi; 12.00 Likovna umetnost; 13.00 Poročila; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Mladi pred mikrofonom; 15.00 Pišite, predvajali bomo; 16.00 Potovanje v Ameriko; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Četrtekova srečanja; 18.30 Kulturne rubrike naših tednikov; 19.00 Poročila.

■ PETEK, 5. decembra, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Stanje slovenskih šol v zamejstvu od leta 1945 do 1951/52; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Za ljubitelje operne glasbe; 11.30 Beležka — Folklorni odmevi; 12.00 Na goriškem valu; 13.00 Poročila; 13.20 Mednarodno tekmovanje »Cesare Augusto Seghizzi« 1980; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Otroški kotiček: Kje je napaka?; 14.30 Roman v nadaljevanjih — Alojz Rebula: »Duh Velikih jezer«; 16.00 »Mesečnik«, variete igralcev SSG; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Diplomiranci šole Glasbene matice v Trstu; 18.00 Kulturni dogodki; 18.30 »Sv. Miklavž na radiu«. Radijska pravljica; 19.00 Poročila.

■ SOBOTA, 6. decembra, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Koder teče, ondod moči. 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Simfonični orkester Slovenske filharmonije; 11.30 Beležka — Folklorni odmevi; 12.00 »Nas anu zutra, danes in jutri«, oddaja o Reziji; 12.30 Glasba po željah; 13.00 Poročila; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Otroški kotiček: Tomi na obisku; 14.30 Gremo v kino; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Slovenski zbori na ploščah; 17.30 Na goriškem valu; 18.00 »Poročilo akademiji«, monodrama; 18.45 Vera in naš čas; 19.00 Poročila.

POTRES VZBUDIL GROZO IN JEZO

(nadaljevanje s 1. strani)

del predvsem manjše kraje, toliko število ranjenih in smrtnih žrtev. Eden izmed vzrokov je gotovo ta, da prebivalstvo sploh ni bilo pripravljeno na potres, ker pred njim ni bilo opozorilnih manjših sunkov, in pa v zastarelosti stavb. Že v Furlaniji (kot že prej drugod in potem tudi v Crni Gori) se je pokazalo, da so starinske kamenite hiše posebno nevarne pri potresu in zelo neodporne proti potresnim sunkom. Vsaj po dosedanjih izkušnjah bi bilo prav, če bi bili prebivalstvo v Južni Italiji, ki je posebno nevarno potresno območje, opozorili na stalno nevarnost, v kateri živi, in da naj se samo zaščiti, kolikor more, z racionalnejšimi novimi gradnjami in z utrditvijo starih stavb, kolikor gre.

Država in občine (ter seveda dežele) bi bile morale v tem pogledu pokazati veliko več skrbi. Dejansko pa sta se tako prebivalstvo samo kot tudi javna uprava (pa tudi znanost, npr. na univerzah na jugu) predala pasivnosti in slepemu zaupanju v prihodnost. Upravičene so kritike, ki jih je slišati zdaj, da ni bilo nič storjeno za ustanovitev kake civilne zaščite za primer take ali kake drugačne katastrofe. Civilno zaščito za primere naravnih in drugih katastrof imajo že v mnogih državah, od Jugoslavije do Švice, Švedske in Združenih držav. Ni opravičila, da je niso postavili na noge že tudi v Italiji, kjer se toliko ljudi in posebno mladih hudo dolgočasi od brezdelja.

Kljub vsemu temu pa seveda ne bi bilo opravičljivo, če bi ravno zdaj po katastrofi, katere niso predvideli niti fizikalni inštituti niti najhujši kritiki vladne politike, sprožili vihar kritik in očitkov na račun tistih, ki bi bili morali kaj storiti za omiljenje posledic v primeru take katastrofe, pa tega niso storili. Zdaj, v tem hipu je treba predvsem spodobno pokopati mrtve, pomagati ranjencem, nuditi konkretno pomoč preži-

velim, da si obnovijo domove in nanovo uredijo življenje ter zadobijo spet veselje do življenja. Poskrbeti bo treba, da ne bo prišlo do škandalov pri obnovi, ko bi nekateri poneverjali celo denar določen za gradnjo hiš in javnih naprav. Morali pa bi tudi vsaj zdaj začeti misliti na to, da se v bodoče ne bodo ponovile take katastrofe. Naravnih vzrokov ni mogoče odstraniti in morda tudi ne predvideti potresov, lahko pa bi začeli graditi stavbe po novih, varnejših sistemih. Predvsem naj bi končno eliminirali kamenje kot glavni gradbeni element. Sredozemska narava je res polna kamenja, ki je bilo tisočletja najcenejši gradbeni material, toda tudi najbolj nevaren. Zdaj bi morali misliti na druge, lažje in varnejše materiale in konstrukcije, od lesa do plastike in votlih zidakov. Tradicija kamenja naj gre v pozabo, če pomeni večno nevarnost in smrt, pa tudi predrage gradnje. In ustanoviti bi bilo treba učinkovito civilno zaščito.

Nimajo prav tisti, ki bodo nedvomno hoteli izkoristiti tudi potres za hude napade na pluralistično demokracijo v Italiji, pa naj je bila ta doslej še tako pasivna do nekaterih problemov (sicer pa je Italija z negativnim rezultatom preizkusila že tudi totalitarni sistem). Nimajo pa prav tudi tisti, ki bi skušali (in morda že skušajo, kot se zdi po pretirano nabreklih oddajah o potresu) s potresom prekri in izriniti iz pozornosti javnosti vse druge nujne probleme, ki nimajo s potresom nobene zveze, od inflacije in pomanjkanja stanovanj do terorizma in petrolejskega ter drugih javnih škandalov zaradi korupcije. Vso pomoč prizadetim od potresa, toda normalno življenje v državi mora iti naprej, policija naj še naprej išče in lovi tatove in teroriste, sodišča naj jim sodijo in vlada naj poskrbi za dobre zakone in za večjo moralnost v javnem življenju. Potres ne sme postati izgovor za nikakršno nemarnost, nejasnost in zamudo.

«5. srečanje narodnosti sosednjih dežel» na Koroškem

■ nadaljevanje s 1. strani

Dušan Udovič in dr. Matevž Grilc, ni bistveno spremenil od lanskega srečanja v Portorožu, ko so manjšince gostili predstavniki italijanske obalne skupnosti. Izredno črnogled oris pa je podal predstavnik gradiščanskih Hrvatov, ki meni, da je v sedanjih okoliščinah ta manjšina nepreklicno zapisana asimilaciji. Zelo optimistično je bilo poročilo avstrijskih Madžarov, ki so kot edina narodnostna skupnost v Avstriji vstopili v znane »sosvetek«. Dosedanje poslovanje te ustanove je označil kot na splošno pozitivno. Vendar pa se ni čutil dovolj prepričanega v bodočnost, da bi lahko svetoval koroškemu Slovincem, naj sledijo zgledu svojih sodržavljanov madžarske narodnosti. Pri tem je seveda treba upoštevati posebni položaj madžarske manjšine, ki ni »zaščiten« s 7. členom državne pogodbe. Optimistično je bilo tudi »poročilo«, ki ga je podal v imenu vseh hrvaški predstavnik

dr. Ipčević, ki je mnenja, da so razmere za 10 tisoč (številko je sam navedel) Slovencev, Hrvatov in Nemcev na Madžarskem urejene v duhu marksističnega internacionalizma. Razprava je nato seveda opozorila na razne pomanjkljivosti. Tako je na primer prišlo do izraza dejstvo, da je rešitev vprašanja slovenskih šol predvidena šele za neki »srednji rok«, ki bo morda sovpadal z naslednjo petletko.

Vsekakor je šlo za zanimivo in pomembno srečanje, ki je vzbudilo precej zanimanja v tisku, saj so o njem poročale tudi večje mednarodne tiskovne agencije. Da je bilo srečanje zanimivo tudi za sam večinski narod, potrjuje prisotnost avstrijskega deželnega glavarja Leopolda Wagnerja, ki je ob koncu priredil zbranim slovesen sprejem, in sicer kmalu po tiskovni konferenci, s katero se je 5. srečanje končalo in ki so jo avstrijski časnikarji množično dezertirali.

Najhujši potres je revščina

V teh dneh, ko je italijansko javno mnenje spet pod mučnim vtisom tragedije potresa od Neaplja do Lukanije, prihaja v spomin izjava znanega proučevalca — seizmologa. Poudaril je, da »potres ne ubija«, pač pa samo pomaga pri ubijanju. Kaj je hotel s tem reči? Odgovor nam da, če ji prisluhnimo, vsakodnevna kronika. Pred nekaj dnevi smo slišali in brali, da se je zemlja tresla v Kaliforniji. Jakost potresnega sunka je bila več ali manj enaka tisti, ki je porušil Asnam v Alžiriji in Južno Italijo. V Kaliforniji pa nič, niti ranjencev. Zakaj? Odgovor je lahko preprost: Kalifornija je bogata, Alžirija in Južna Italija pa spadata v svet nerazvitosti. V Kaliforniji, po potresu, ki je razdejal San Francisco, gradijo hiše z varnostnimi ukrepi, v glavnem pa so stavbe dovolj bogate in opremljene, da se ni bati rušenja. V glavnem velja, da beležimo potrese na svetu domala vsak dan, na tem ali drugem koncu sveta. Vendar le poredkoma slišimo o človeških žrtvah in katastrofalnem rušenju celih vasi

in mest, razen če vesti ne prihajajo iz držav tretjega sveta, držav v razvoju ali tudi nerazvitih področij sicer industrializiranih držav.

To se dogaja predvsem zaradi različnega gradbenega materiala: na Japonskem zidajo hiše iz lesa ali pa iz cementa in jekla, v Južni Italiji, ob Sredozemlju in v Latinski Ameriki pa so hiše kamnite, povezane kvečjemu z lesenim tramovjem in ogradjem, večkrat brez krepkih veznih materialov. Hiše so stare ali starinske, le poredkoma popravljene, vsekakor grajene brez poznavanja prave protipotresne tehnike. Marsikdaj so na kupu, druga nad drugo in ko se ena poruši, potegne za seboj še druge, ki jih je podpirala s svojim zidovjem.

Toda protipotresna gradnja ne pride sama od sebe. Potrebna je oblast, ki jo organizira in tudi vsili. Potrebni so široko zasnovani ukrepi, zaradi katerih se bo človek čutil razmeroma varnega ob pogostem pojavljanju potresov.

Sodobna znanost, pa tudi izkušnje pri obnovi Skopja, Taškenta, San Francisca in drugih mest, predvsem japonskih, ugotavlja, da so v glavnem znane sile, ki povzročajo rušenje hiš. To so kakovost gradbenega materiala, neelastična povezanost sten in ogrodja, teža strehe, zgrešeno postavljeni nosilni zidovi. Strokovnjaki ugotavljajo tudi, da protipotresna gradnja ali popravilo hiše nista dragi. Kvečjemu lahko znesejo 10 odstotkov cene celotne gradnje. To pa pomeni, da lahko gospodar hiše izbira med večjim zunanjim ali notranjim bliščem in

večjo varnostjo. Do tod vprašanje gradenj. Vendar je za določitev protipotresnih ukrepov, preventivnega in tudi reševalnega značaja, potrebna ustrezna organizacija družbene samozaščite in načrtnih posegov oblasti. Za to so potrebne strukture. Italija še nima prave mape svojih tal, čeprav je v svoji zgodovini zabeležila na stotine potresov. Zgodovinsko-statistični kriteriji pa ne zadostujejo, čeprav lahko predstavljajo alarmni zvonec. Potrebna je tudi sodobna geološka analiza tal od dežele do dežele, ki naj s svojimi izsledki narekuje ustrezne urbanistične in gradbene izbire. Take analize v Italiji niso opravili, tudi zato ne, ker je znanstvena podlaga dokaj klavrna. V italijanskem državnem aparatu je, na primer, 32 poklicnih geologov, proučevalcev tal. Za primerjavo naj povemo, da jih ima Sovjetska zveza 120 tisoč, Velika Britanija dva do tri tisoč, Francija pa skoraj deset tisoč. Vse te države s svojimi geološkimi službami pomagajo tudi drugim, saj je posel — med drugim — tudi donosen. Geolog pri analizi tal namreč pogostoma odkriva nafto ali ležišča dragocenih rud, kar marsikdaj pride prav tudi njegovim domovini.

Potreben bi bil tudi zakon, ki naj koordinira posamezne ukrepe državnih organov v tej luči. Znano je, da je Lukanija med najbolj nerazvitimi ali obenem potresom izpostavljenimi deželami. Kljub temu je rimska vlada namenila tej deželi kar tri jedrske naprave, za katere je potrebna varnost do 9. stopnje Mercallijeve lestvice. Sedaj bodo morali najbrž preveriti vse te načrte.

Zalostno je, da se preventivni ukrepi urbanističnega, tehničnega in političnega značaja sprejemajo v Italiji z veliko zamudo. Navadno tedaj, ko je potresni sunek opravil svojo rušilno delo.

ČEDALJE BOLJ AKTERJI TUDI V GOSPODARSTVU

■ nadaljevanje s 1. strani

vestni spremljevalec tistega gospodarskega dogajanja, ki naše gospodarske kroge še najbolj zanima. Mislimo, da je treba v tem pogledu še veliko narediti, čeprav ne gre tajiti ali omalovaževati naporov in tudi stvarnih ukrepov, ki jih je združenje do zdaj že sprejelo.

Slovenski ljudje, ki se bavijo z gospodarskimi dejavnostmi, in zlasti njihova stanovska organizacija, bi se odslej ne smeli več zadovoljevati le z nekakšnim tarnanjem nad obstoječimi razmerami, temveč bi morali prihajati na dan z vedno novimi in izvirnimi pobudami. Naši ljudje bi torej morali postajati vedno bolj akterji tudi na področju gospodarstva, saj za to niso potrebna kdovekakšna materialna sredstva, temveč predvsem domišljija, spretnost in iznajdljivost ter seveda znanje; prepričani pa smo, da v tem prav nič ne zastajamo za svojimi italijanskimi sodržavljani.

Nedeljski občni zbor Slovenskega deželnega gospodarskega združenja je po našem začetku pot v to smer, zaradi česar ga lahko smatramo za pomemben dogodek v okviru prizadevanj za nadaljnji vsestranski razvoj in napredek slovenske narodnostne skupnosti v Italiji.

Odprtje kulturnega doma v Reziji

V soboto, 22. novembra, so na Ravenci v Rezijski dolini svečano odprli kulturni dom in predali ključke stanovalcem petih hiš. S tem sta republika Slovenija in SFRJ Jugoslavija zaključili svojo akcijo solidarnosti v krajih naše dežele, ki jih je prizadel potres. Slovenija in Jugoslavija sta zgradili 90 novih hiš, obnovili 12 in zgradili dva kulturna doma; v celoti je ta pomoč znašala osem milijard starih dinarjev. Na Ravenci v Reziji so se preteklo soboto zbrali številni domačini, politični predstavniki Slovenije in Furlanije-Juljske krajine, zastopniki slovenskih kulturnih in gospodarskih organizacij, parlamentarci in krajevni izvoljeni predstavniki. Župan občine Rezija Antonio Barbarino je spregovoril o namenih tega novega kulturnega središča, kar bo ne-

dvomno pripomoglo k kulturnemu dvigu domačega prebivalstva; predsednik videmskega odbora SKGZ Viljem Černo se je zaustavil ob vprašanju slovenske narodne zaščite v Italiji in zato tudi na Videmskem, kar pa je vezano obenem na gospodarski razvoj in napredek teh pokrajin; nadalje je domačin Aldo Madotto izrekel zahvalo Sloveniji in Jugoslaviji za izkazano pomoč in izrazil željo, da bi krajevne oblasti dale rezijanskim ljudem možnosti za nadaljnji razvoj; deželni odbornik Varisco je govoril o pobudah za obnovo porušeni krajev, medtem ko je podpredsednik Izvršnega sveta Slovenije Dušan Šinigoj izrazil potrebo po hitrejšem izvajanju obmejnih sporazumov in po globalnem zaščitnem zakonu, ki naj bi ga italijanska republika sprejela za Slovence v Italiji. Predsednik koordinacijskega odbora Dino Del Medico je nato razdelil priznanja jugoslovanskim oblastem, podjetjem in posameznikom, ki so pripomogli, da je prišlo do omenjenih gradenj. Slovesnost se je zaključila s kulturnim programom.

—o—

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE V TRSTU
razpisuje
mesto elektricarja Kulturnega doma

Pogoji: italijansko državljanstvo, obvladanje slovensčine, končana obvezna šola, pripravljenost opraviti izpit za kurjača.

Pismene prošnje sprejema uprava SSG, Trst, ulica Petronio 4 (Kulturni dom), do 1. dec. 1980.

Arabsko vrhunsko zasedanje

V jordanski prestolnici Ammanu se je v ozračju negotovosti pred dnevi pričelo vrhunsko zasedanje predstavnikov arabskih držav. Na zasedanju pa niso prisotni predstavniki Sirije, Libije, Alžirije, Južnega Jemena in Libanona ter zastopniki organizacije za osvoboditev Palestine. Na zasedanju bodo torej dejansko prevladovala stališča arabskih držav, ki imajo bogata petrolejska ležišča. Gre za Irak, Jordanijo in Saudsko Arabijo, ki imajo mnoge skupne

politične in gospodarske interese, čeprav se njihovi voditelji ideološko precej razlikujejo med seboj. Na dnevnem redu je tudi odobritev načrta o industrializaciji arabskega sveta, za kar bi morali ustanoviti sklad 15 milijard dolarjev, ki naj se potrošijo v desetih letih. V ta sklad bi se stekali prispevki arabskih petrolejskih držav. Na dnevnem redu je tudi razprava o palestinskem vprašanju, o čemer pa vlada soglasje med vsemi arabskimi državami.

Draginja v Trstu

Trst je na prvem mestu v Italiji in sicer z negativnim rekordom, to je s porastom življenjskih stroškov. Slednji so se v obdobju oktober 1979 - oktober 1980 povprečno dvignili za 18.8%. Porast glavnih 5 postavk je naslednji:
elektrika, plin in goriva 37.3%
stanovanja 21.9%
oblačila in obutev 18.5%
živila 15%
razno blago 22.6%

O tej pereči problematiki je bila pred kratkim razprava v Časnikarskem krožku, kjer so imele tiskovno konferenco tri sindikalne zveze CGIL, CISL in UIL. Uvodno besedo je spregovoril v imenu pokrajinske federacije De Grassi. Poudaril je proteste proti podražitvi javnih tarif, kot so zlasti tarife javnih prevozov, telefona in elektrike. Javne storitve — je dejal — so socialnega značaja ter morajo zaradi tega imeti drugačno ceno.

Sledil je referat sindikalista Udonija, ki je obrazložil dokument treh sindikalnih zvez, ki vsebuje sindikalne predloge za pobijanje draginje.

Opozoril je, da je treba ukrepati v dveh smereh, ker življenjski stroški naraščajo zaradi podražitve javnih tarif in dviganja cen v zasebnem sektorju. K sodelovanju pri odporu proti draginji je pozval vse, od potrošnikov z večjo potrošniško izobrazbo do oblasti z boljšo zakonodajo in ostrejšo kontrolo.

Deželna uprava — pravijo sindikati — naj bolj podpre proizvajalce in prodajne zadrage. Zadevno zakonodajo je treba izboljšati, da bi prišel močnejše do izraza socialni značaj zadrug. Delavske zadrage naj učinkovito prispevajo k boju proti inflaciji ter k moralizaciji trgovskega sektorja. Cilj teh zadrug ni dobiček ter morajo za-

naj bi nakupile velike količine blaga ter naj bi ga postavile naprodaj na javnih tržiščih, kot so Pokriti trg v Carducijevi ulici, Trg za sadje in zelenjavo na debelo in osrednji ribji trg.

Precej razvneta razprava se je razvila o točkah sindikalnega dokumenta, ki se tičejo javne menze na Trgu svobode pri železniški postaji, o avtonomnem računu za Trst v okviru italijansko-jugoslovanske trgovine ter o prodaji zmrznjenega mesa uvoženega iz držav, ki niso članice Evropske gospodarske skupnosti.

O javni menzi je bilo med debato pojasnjeno, da Delavskim zadrugam ni uspelo zaradi birokracije, da bi jo obnovile. Zdaj jo bo ponovno odprla občinska uprava sama in sicer za starejše ljudi.

Glede avtonomnega računa je bilo z zadovoljstvom ugotovljeno, da je italijanski senat prav te dni ratificiral novi dogovor italijansko-jugoslovanske komisije na zasedanju v Portorožu. Tako bo Trst zdaj lahko uvozil po tem računu z olajšavami iz Jugoslavije 55 tisoč stotov mesa, kar bi moralo zadostovati za potrošnje v našem mestu. Ta uvoz bi moral vsaj brzdati cene, a obstaja odprto vprašanje učinkovitosti

kontrole, da to meso ne bo nezakonito prodano dalje v druge italijanske pokrajine brez koristi za Trst.

De Grassi je pravilno zaključil: ne moremo delati čudežev; stvar vseh je, da predlogom sledijo ukrepi.

»DUH VELIKIH JEZER«

V Društvu slovenskih izobražencev v Trstu bodo v ponedeljek, 1. decembra, predstavili biografski roman »Duh velikih jezer«, ki ga je Alojz Rebula napisal za letošnjo zbirko celjske Mohorjeve družbe. Začetek ob 20.15.

JUŽNI TIROLCI

29. kongres Južnotirolske ljudske stranke bo 23. maja prihodnjega leta v Meranu. Tako je sklenilo vodstvo stranke na seji, na kateri je bilo pretežno govora o sestanku, ki ga je imela delegacija stranke pod vodstvom predsednika Magnaga na Dunaju z avstrijskim zunanjim ministrom Pahrom. Pahr je označil položaj nemške manjšine na Južnem Tirolskem za zaskrbljujoč, ker je avtonomija napravila korak naprej.

V organizaciji SPD »Igo Gruden« iz Nabežine

Izredno zanimiva kamnarska razstava

Nabežinsko prosvetno društvo »Igo Gruden« se je lotilo zelo posrečene zamisli in priredilo kamnarsko razstavo. Nabežina sicer že stoletja slovi po svojem kamnarstvu, saj je njen kraški kamen daleč znan po svetu, vendar do danes še nihče ni pomislil na ustanovitev kamnarskega muzeja ali vsaj na kamnarsko razstavo. Tehnika obdelovanja kamna je v primerjavi s preteklostjo danes zelo izpopolnjena. Nekdanje tradicionalno orodje je bilo izpodrinjeno. Kje so že časi, ko so naši dedje in očetje klesali prave umetnine ali pa rili velike bloke, težke po več ton. Zaradi tega je bilo potrebno precej truda, da se je lahko zbralo vse gradivo, ki sodi na razstavo, da si obiskovalec lahko ustvari verno sliko dela v kamnolomu. Prirediteljem se je to lepo posrečilo, saj so se poleg vsakovrstnega orodja, kot so »punčot«, »marjeta«, »špica«, »martelina«, »zaguzda« itd., razstavili še celo vrsto slik naših kamnolomov, fotografije o delu v njih in v delavnicah, nekaj primerkov pravih umetnin, ki so delo domačih klesarjev, slike naših kamnarjev daleč po svetu, zlasti v Egiptuu, kjer je precej palač in spomenikov iz nabežinskega kamna, ter končno celo vrsto člankov, ki govorijo o zgodovinskih stavki naših kamnarjev v letih 1904 in 1905.

Razstavo je na otvoritvi predstavila društvena odbornica Tatjana Rojc, ki je poudarila pomen kamna za celotni razvoj občine in za socialno zavest našega delavstva. Danes zanimanje za to stroko upada in tudi tehnološki napredek je kriv, da počasi izumira ta dejavnost. Cilj prirediteljev je bil gotovo dosežen, kot je poudaril v svojem gozdravu župan Škerk, ki je napovedal skorajšnje odprtje stro-

kovnega tečaja za kamnarje od podpore občine in v organizaciji deželne uprave.

Da bi bilo vzdušje na otvoritvi razstave, v nedeljo, 23. t.m., slovesnejše, sta se občinstvu predstavila moška zbor »Igo Gruden« in »Fantje izpod Grmade«. Prvi je z umetniškim čutom in dovršeno zapel dve pesmi, in sicer Zdravljico ter Bori. Šlo je za prvi nastop tega zbora po zamenjavi pevovodje, saj je po tragični smrti prof. Sergija Radoviča prevzel njegovo mesto mladi Matjaž Šček, ki pa je jasno pokazal, da je vreden Radovičev naslednik in

OBNOVLJENI KUTURNI DOM V KRIŽU

V nedeljo, 30. t.m., bo v Križu ob 11. uri odprtje obnovljenega kulturnega doma »Albert Sirk«.

Ob 17. uri pa bo kulturna prirediteljev.

K.d. Vesna in Š.d. Mladina

ZBOROVSKA REVIJA V TRSTU

Zveza cerkvenih pevskih zborov iz Trsta prireja v nedeljo, 30. novembra, ob 17. uri v Kulturnem domu, ul. Petronio 4 zborovsko revijo.

radi tega nuditi olajšave ne samo članom, marveč vsem potrošnikom.

Velika prodajna mreža — kot so na primer Standa, Ingros in podobna podjetja — naj dokažejo, da jamčijo ugodnejše cene z raznimi prodajnimi formulami, kot so »posebne ponudbe« ali »od proizvajalca do potrošnika«.

Prodajalci na drobno pa naj se po mnenju sindikatov združijo v konzorcije za zmanjšanje nabavnih stroškov in oblasti naj jim nudijo primerno podporo.

Sindikati sodijo, da so se preživeli krajevni odbori za cene ter Medministrski odbor za cene, ker nič ne koristijo. Začeli naj bi z novimi pobudami krajevnih ustanov, to je občin in pokrajin. Krajevne ustanove

bo zbor pod njegovim vodstvom gotovo imel lepe uspehe. Fantje izpod Grmade, ki jih vodi Ivo Kralj, pa so ponovno dokazali, da se njihova izvajalska dovršenost z nastopa v nastop izpopolnjuje, kar je velika zasluga vseh pevcev in v ponos nam vsem, še posebno njihovemu pevovodji.

Prireditelje razstave je treba vsekakor pohvaliti za ves trud, ki so ga vložili zlasti pri zbiranju gradiva in predmetov. Zato priporočamo vsem, da si razstavo ogledajo. Naj opozorimo, da bo razstava odprta do 7. decembra.

CECILIJANKA 1980

Zveza slovenske katoliške prosvete je za letošnjo Cecilijanko pripravila program, ki je bil v kvalitetnem pogledu pravo zborovsko doživetje. Nastopilo je 23 zborov, ki so se predstavili v vseh zasedbah: moški, ženski, mešani, mladinski; zbori so bili cerkveni, tako iz naše dežele kot z novogoriškega področja, pa tudi pevske skupine, ki ne pojejo v cerkvah in ki niso vključene v ZSKP. Na letošnji Cecilijanki so nastopili trije zbori, ki so člani Zveze slovenskih kulturnih društev v Italiji, štiri zbori so prišli iz bližnjih vasi na drugi strani meje (najavljeni Briški oktlet se ni predstavil), en zbor pa je prišel iz Koroške; prisotna sta bila tudi zbora iz Beneške Slovenije in Kanalske doline. Ostali zbori pa so bili v glavnem stalni gostje dosedanjih Cecilijank. Iz tega pregleda je razvidno, da je prišlo do pomembnega zblizanja in večjega medsebojnega poznavanja med zbori iz našega zamejstva in iz matične domovine. To je razveseljivo dejstvo, ki daje upati, da je Cecilijanka, poleg drugih tovrstnih manifestacij, postala tisti nenadomestljivi vsakoletni kulturni dogodek, ki združuje slovenske ljudi v ljubezni do slovenske zborovske pesmi, ki naj nam bo »tista draga vrednota, ki nas spremlja v vsem našem dejanju in nehanju — pravi umetniški izraz naše pristne ljudske duše in narodnega duha!«

Cecilijanka 80 pa je bila vsebinsko bogata tudi v nekem drugem pogledu. Posvečena je bila spominu pred letom umrlega velikana koroške pesmi, Pavleta Kernjaka, skladatelja, ki je globoko zaoral v ledino slovenskega zborovskega ustvarjanja. Posvetiti letošnjo zborovsko revijo temu mojstru pa pomeni tudi obogatiti tisto nikoli pretrgano vez, ki povezuje goriške in primorske Slovence z rojaki onkraj Karavank. To povezavo sta vzpostavila in gojila pokojna profesorja in glasbenika Mirko Filej in France Cigan, ki sta utrdila temelje goriško-koroškega sodelovanja na mnogih srečanjih in skupnih prireditvah.

Zbori so v glavnem predstavili slovenske narodne in umetne pesmi; precej je bilo polifonskih skladb iz klasične zborovske

literature, nekaj pesmi tudi drugih narodov, veliko je bilo tudi število skladb sodobnih skladateljev in nekaterih avtorjev, ki jih nimamo navajeni poslušati na naših pevskih prireditvah. Z eno besedo, program je bil v vsebinskem pogledu dobro zasnovan, tako da je prišla krepko do izraza raznolikost zborovskega ustvarjanja; mogoče je letošnja Cecilijanka bila v tem ena izmed najbogatejših v zadnjih letih. To pomeni, da se zbori odločajo vedno bolj za zahtevnejše skladbe in skladbe avtorjev, ki so nam manj znani, a so po drugi strani veliki mojstri naše zborovske literature; naši zbori segajo po teh in na letošnji Cecilijanki smo bili — lahko rečemo — kar presenečeni nad tolikimi novostmi. To pa nam dokazuje, da se zbori izpopolnjujejo in bogatijo svoje programe; vsakoletna Cecilijanka naj nam bo, poleg prijetnega srečanja med našimi zbori, tudi »merilo« kvalitete rasti slovenskega zborovskega poustvarjanja. Cecilijanka pa mora biti še več kot to: slovenska pesem je bogastvo, ki nas krepi in nam je opora v našem zamejskem prostoru; pomeni tudi krepitev naše

narodne zavesti, naše življenjske volje, našega vsakodnevnega boja; poslušanje ali poustvarjanje teh zborovskih biserov nas notranje bogati in plemeniti. Zaradi tega bi ob letošnji Cecilijanki izrazili tudi željo, da bi naša mladina pristopila k našim zborom, k našim prireditvam, v še večjem številu kot doslej: zborovsko bogastvo pa naj bi posredovala vsem, ki ga še ne poznajo.

Kot že vrsto let se je Cecilijanka tudi letos odvijala v dveh večerih. V soboto, 22. novembra, je bila otvoritev še posebej slovesna; prisotna sta bila tudi goriški župan dr. Scarano in goriški nadškof msgr. Cololin, ki sta v krajših pozdravnih govorih poudarila vlogo slovenske prisotnosti v mestu in slovenskega petja kot važnega povezovalnega člena med narodi; predsednik ZSKP dr. Humar je govoril o pomenu povezovanja med našimi zbori v zamejstvu in goriškem širšem prostoru; pokrajinska odbornica Marija Ferletič pa je podčrtala trud in požrtvovalnost pevcev in pevovodij, ki se skozi vse leto pripravljajo na takšne in podobne prireditve, ki so v širšem pogledu priložnost večjega zblizanja in spoznavanja. Naj ob zaključku navedemo še vse skupine, ki so v soboto in nedeljo na

(Dalje na 7. strani)

Težave z uvozi v goriški pokrajini

Kot je znano, že več časa traja v goriških gospodarskih krogih velika zaskrbljenost zaradi nerešenega vprašanja avtoprevoznikov, ki so po nedavnih omejitvah v Jugoslaviji zelo omejili svojo dejavnost, saj je skoraj vse njihovo poslovanje temeljilo na gospodarskih izmenjavah prav s slovenskim gospodarskim svetom. V teh dneh pa je prišlo na naši strani do nesprejemljivih in zaskrbljujočih restrikcij zaradi ministrskega dekreta, ki omejuje pristojnosti carinarnic, ki so pristojne za carinjenje železarskih polizdelkov in izdelkov. Po zadnjem dekretu naj bi v naši deželi bila pristojna za te operacije samo carinarnica na Trbižu. To je povzročilo ogročen protest goriških špediterjev, ki vidijo v tem dekretu velik udarec za svoje mednarodno poslovanje. Po krizi avtoprevoznikov

je danes prisotna tudi kriza špediterjev. Vsem je znano, da se v Gorici gradijo velike obmejne infrastrukture, katerih namen naj bi bil čimbolj okrepiti in vzpostaviti nove oblike mednarodnega sodelovanja na področju prevoznitva in gospodarskih izmenjav. Če gremo po tej poti dalje, od ene do druge ministrske omejitve, sedaj na eni sedaj na drugi strani, bomo mogoče čez nekaj časa ugotavljali, da so bile vse investicije odveč? Nočemo biti pesimisti, toda dejstva so na dlani. Zadnji ministrski dekret je jasen dokaz, da se skuša omenjavati dobro razvito dejavnost; to pa pomeni poslabšanje že tako težkega gospodarskega položaja na Goriškem. Tisti, ki upravljajo javni denar, bi morali biti nekoliko bolj jasni v gospodarskem načrtovanju in usklajevanju specifičnih potreb določene pokrajine.

—o—

VPRAŠANJA STANOVANJSKIH IZGONOV

O vprašanjih, ki so vezani na stanovanjske izgone, je bil govor na zadnji seji rajonskega sveta »Sveta gora - Placuta«. Prisotni svetovalci so vzeli na znanje stališča posebne delovne komisije, ki je na dveh svojih sejah razpravljala o tem kočljivem vprašanju; ob zaključku seje so sprejeli resolucijo, ki so jo poslali na goriško županstvo, v kateri postavljajo nekatere predloge, da bi se to vprašanje stvarno rešilo. V tiskovnem poročilu ugotavljajo, da je vprašanje stanovanjskih izgonov zelo pereče v tem predelu mesta in pozivajo oblasti in tudi zasebnike, ki bi imeli prosta stanovanja, da v okviru zakonskih predpisov dajo na razpolago stanovanja osebam in družinam, ki jim grozi stanovanjski izgon; ob tem se sklicujejo na načela socialne pravičnosti in človeške solidarnosti.

Seja občinskega sveta v Števerjanu

V četrtek, 20. t.m., je v Števerjanu bila seja občinskega sveta, ki jo je vodil župan Klanjšček. Po poročilu župana je svet odobril sklep odbora za prispevek letne vsote milijon 200 tisoč lir sestram, ki upravljajo vrtec. Vsota res ni velika, zato smo sestram hvaležni za delo, ki ga vršijo z našimi malčki. Nato so bili sprejeti še nekateri sklepi upravnega značaja, kakor povišek življenjske doklade uslužbencem, dokončna odobritev stroškov za dograditev občinskih uradov, plačilo za popravilo šolskega avtobusa, nagrada občinskim odbornikom, imenovanje revizorjev, imenovanje članov pokrajinske davčne komisije.

Župan je v svojem poročilu tudi povedal, da bo g. nadškof obiskal tudi občinske upravitelje ob pastoralni vizitaciji ter da bo blagoslovil novi del pokopališč v Števerjanu in na Jazbinah v nedeljo po sv.

maši. Lepo bi bilo, da bi bilo prisotno čim večje število občanov, da bi se tako hvaležno poklonili pokojnim.

—o—

POIMENOVANJA OSNOVNIH ŠOL V MESTU

V goriškem mestu sta dve slovenski osnovni šoli, ki bosta poimenovani po Francetu Bevku in Otonu Župančiču. Ime Franceta Bevka je namenjeno osnovni šoli v ul. Vittorio Veneto; zadevni sklep je že bil sprejet v občinskem svetu, vendar iz Rima še ni prišlo dokončno dovoljenje. Druga osnovna šola, ki je bila zgrajena lansko leto, pa je v severnem delu mesta, v ul. Brolo; to šolo naj bi imenovali po Otonu Župančiču; postopek za poimenovanje je komaj stekel, v teh dneh mora ta sklep potrditi občinski svet.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Tisoč Bazovic in idealna mladina

V lepi, elegantni, a grafično morda nekoliko preveč komplicirani zunanji opremi je izšla prva številka desetega letnika Jambora, glasila tržaških skavtov in skavtinj. Pod naslovom piše sicer »skavtinj in skavtov«, vendar se nam zdi to dosledno današnje zapostavljanje moških tudi v takih stvareh pretiravanje. Znano je, da normalno, če ni velike gneče, ne moreta dva človeka istočasno skozi ista vrata ali piti iz istega kozarca in da mora eden nujno dati drugemu prednost, če hočeta oba priti skozi tista vrata ali se napiti vode v vročem dnevu. Tako je tudi logično, da je treba en spol imenovati pred drugim, če hočemo omeniti oziroma poudariti oba. Toda glede na to, da postavlja starodavna tradicija in tudi jezikovni čut pri tem na prvo mesto oziroma časovno najprej moški spol, je nesmiselno zdaj to preobračati in postavljati na prvo mesto žensko obliko besed, tem manj, ker vsakdo ve, da gre za golo formalnost.

To seveda samo mimogrede, a ta prva številka letošnjega Jambora skoraj sili k tem pripombam, ki naj bi skušale pomagati naravnati hudo nihajočo barko slovenskega knjižnega govorjenja in pisanja.

Nova številka se začne s pripombo uredništva o novem letniku in z uvodnimi besedami voditeljev slovenske skavtske organizacije. Sledi članek Mare Koala o takoimenovanem »dnevu izražanja na taboru A«; njeno vedro pisanje vpliva prijetno v splošni cmeravosti današnjega mladinskega okolja, ko mladina, kot se zdi, sploh ni več sposobna pravega življenjskega veselja in uživa samo še v tem, da si greni mladost vsaj s pesimizmom in kritikastrstvom vsega, začeni s svojimi starši in z vsem človeškim rodom, razen samega sebe seveda. Visoki Jastreb je napisal lep in miselno globok članek »Spomin na rajne skavte«. Tudi v tem članku srečamo lepo, izvirno in pomenljivo starodavno slovensko besedo rajni, kar bi si radi tolmačili kot vsaj majhen znak, da se začne naša mladina zavedati lepote izvirnega in pristnega slovenskega izra-

žanja. Arnika pa je prispevala članek »Naši zgodovinski mejniki«, ki priča, da skavtska mladina pozorno in zavedno spremlja naše dogajanje in ne pozablja na zgodovino.

Dodamo pa naj majhno kritično pripombo, do dogodka, o katerih piše, namreč požig Narodnega doma in ustrelitev štirih bazoviških junakov, le nista bila »prelomna«, kot se izraža ona. V čem neki? Bila sta logičen začetek in logično nadaljevanje tuje in celo fašistične, t.j. totalitarne okupacije. Ustrelitev v Bazovici označuje za umor, toda ne sme pozabiti, da ni bil to prvi tak dogodek, kajti pred njim so ustrelili že Vladimira Gortana, prav tako obojenega od izrednega fašističnega sodišča in za podobno dejanje, kmalu nato pa so sledile bazoviški ustrelitvi še druge in ne samo ustrelitve, ampak tudi nečloveška mučenja in usmrtitve v najkrutejši in najostudnejši obliki, kot npr. obešanje talcev v ulici Ghega v hiši, ki bi bila morala ostati posvečena samo glasbeni umetnosti. In med usmrčenimi so bile mlade matere, ki so morale zapu-

stiti majhne otroke, in mlada dekleta. Na vsem Slovenskem pa je padlo pod krogami in noži morilcev na desetisoče mladih fantov in deklet, mož in žen, krivih samo tega, da so ljubili in hoteli svobodo. Pri pisanju o teh dogodkih bi se morali varovati pred tem, da bi zapadali v shematičnost in se držali enega samega klišeja. Slovenci imajo tisoč Bazovic in še več in morali bi se spominjati vseh, če ne zaradi drugega, pa zato, da ne bomo doživeli nobene Bazovice več, niti ene. Kot narod si zaslužimo tudi boljše zgodovinske mejnike kot množična streljanja in obešanja, mučenja in zapiranja. Tudi Slovenci si končno vendarle že zaslužimo kak bolj vesel zgodovinski mejnik in tudi kako prelomnico na boljše.

Naj še samo na kratko omenimo nekaj drugih važnejših prispevkov v tej številki Jambora: »Veselo na poti izpod peresa sladkosnedne lisice«, »Slovenska mladina v Taizeju«, katerega avtorica je Klepetava srna, Zaflavčičev spis »Srečanje vodnikov in vodniški tečaj«, poročilo Visokega Jastreba o zborniku prvega tržaškega zborovanja »Kristjani iz oči v oči«, pa tudi nekaj verskih, vzgojnih in zabavnih člankov. Ne verjamemo, da bi mladi, ki se navdušujejo za skavtske ideale in življenjsko življenje, ki diha iz Jambora, lahko kdaj podlegli gnusi vabi mamil, zadirčenemu življenjskemu pesimizmu ali pohlep-nemu egoizmu.

Primorska na starih grafikah in zemljevidih

V veži gradu Kromberk pri Novi Gorici, kjer je sedež Goriškega muzeja, je ta in naslednji mesec odprta razstava z naslovom »Primorska na starih grafikah in zemljevidih«. Razstava je vsekakor zanimiva tudi za naše zamejstvo, saj v prikazanih delih najdemo tudi številne kraje s te strani meje. Iz vabila na razstavo povzamemo naslednje besedilo:

»Pričujoča razstava je kulturno-zgodovinskega značaja in prikazuje stare grafične upodobitve primorskih krajev, dodanih pa je še nekaj podob s človeško figuro in starih zemljevidov. Razstava ni nastala kot plod daljšega študijskega dela, marveč hoče le opozoriti na del kulturnega bogastva, pomembnega za naše kraje, ki ga v depojih hrani Goriški muzej. V razstavljenih primerih ne gre za grafike, ki bi nastale iz strogo umetniških nagibov v omejenih nakladah za zaključni krog ljudi, marveč so od vsega začetka bile namenjene širšemu občinstvu, saj so bile izdelane predvsem za fotopisne in domoznanske knjige, albume, grafične mape. V strokovnih krogih se je za tovrstno ustvarjalnost udomačil izraz dekorativna grafika. S pomočjo teh grafik si je človek do iznajdbe fotografije v prejšnjem stoletju pomagal širiti in poglobljati znanje o naravnih in kulturnih znamenitostih doma in na tujem. Razstava tudi jasno pokaže, kako je v 19. stoletju v množičnih izdajah litografija zamenjala starejše grafične tehnike, zlasti bakrorez. Naravno je, da so od iznajdbe tiska dalje grafično tehniko s pridom uporabljali izdelovalci zemljevidov. Grafika se je izkazala kot zelo primerna tudi pri razmnoževanju nabožnih podob, ki so jih množično delili obiskovalcem romarskih krajev.

Na začetku razstave so prikazani listi iz dveh Valvasorjevih del, Slava vojvodine Kranjske

(1689) in Topographia Ducatus Carniolae moderna (1679). Sledi serija manjših listov z vedutami primorskih krajev v 19. stoletju, kjer je razvidno, kako je že takrat kraški svet s podzemskimi jamami buril radovednost naših prednikov. Posebna skupina so podobice nabožne vsebine, ki so nastale ob najpomembnejših romarskih točkah in na katerih so poleg Marije upodobljene tudi vedute teh krajev, večkrat kar edini, čeprav ne vedno najbolj točen, slikovni dokument njihovega izgleda v preteklosti. Lista avstrijskega slikarja Franza Goldensteina s podobo moške in ženske ljudske noše iz okolice Prema in Vipave sta iz njegove znane mape slovenskih ljudskih noš. Dve litografiji Janka Masburga, člana vipavske plemiške družine, sta nastali leta 1885, torej v času, ko je fotografija kot ilustrativno pomagalo že začela izpodrivati grafiko v publikacijah znanstvenega in poljudnega značaja. Razstavo zaključuje skupina starih zemljevidov severne Italije in slovenskih dežel, na katerih najdemo tudi številne primorske kraje. Posebno dragocena sta zemljevida Ilirika in Furlanije iz let 1572 oz. 1573. Zemljevid Ilirskega kraljestva z vojvodino Štajersko iz leta 1830 za razliko od starejših dokaj točno označuje zemljepisne razmere na našem ozemlju in se po izdelavi skoraj ne razlikuje več od zemljevidov, ki nastajajo danes.

Razstavljen gradivo je pomembno tudi za zgodovino tiskarstva, saj nam podpis tiskarja na listih pove, odkod so prihajale k nam oz. kje so tiskali grafike s motivi iz naših krajev. To so bili npr. Trst, Benetke, Gradec, Karlsruhe, Praga, Dunaj, Pariz itd. Gre skratka za razstavo, ki je pomembna za vse zgodovinske vede, tj. za umetnostno zgodovino, zgodovino in etnologijo, saj nam odstira pogled v pomemben del naše preteklosti.

SLOVENSKI KLUB v Trstu
Ulica sv. Frančiška št. 20/II
vas vabi 2. decembra ob 20.30
na torkov večer pod naslovom
NOŽ IN JABOLKO

Novo prozno knjigo **IVANKE HERGOLD** bo predstavil **Vasja Predan**, v imenu Cankarjeve založbe bo spregovoril **Tone Pavček**, odlomke iz teksta pa bo brala **Bogdana Bratuž**. Seveda bo za pogovor in podpisovanje knjig navzoča tudi avtorica.

—o—

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE V TRSTU
Kulturni dom

Luigi Pirandello
ČLOVEK ZVERINA IN ČEDNOST
komedija v treh dejanjih

v soboto, 29. t.m. ob 20.30 v Kulturnem domu

F. Prešeren v BOLJUNCU

v nedeljo, 30. t.m. ob 17. uri v Kulturnem domu

F. Prešeren v BOLJUNCU

v petek, 28. t.m. ob 10. uri v Izoli

v petek, 28. t.m. ob 20.30 v Trebčah

Cecilijanka 1980

(nadaljevanje s 5. strani)

stopile na Cecilijanki v Katoliškem domu. V soboto so se predstavili: moški zbor »Kočna« iz Sveč na Koroškem, mešani mladinski zbor iz Št mavra, cerkveni mladinski zbor iz Vrtojbe, dekliški zbor »Danica« z Vrha, mešani zbor »Pod lipo« iz Barnasa v Beneški Sloveniji, mešani zbor Rupa-Peč, moški zbor »Jezero« iz Doberdoba, mešani zbor Dornberk, skupina »Nova misel« z Goriškega. Na nedeljski popoldanski prireditvi pa so nastopili: mladinski oktet »Primož Trubar«, cerkveni ženski zbor iz Bukovice, mešani zbor Štandrež, moški zbor »Andrej Paglavac« iz Podgore, ženski zbor »Planinka« iz Ukev, moški zbor »Fantje izpod Grmade«, mešani zbor »Lojze Bratuž«, tržaški mladinski zbor, mešani zbor društva »Sedej« iz Števerjana, moški zbor Št mavra, mešani zbor Miren, dekliški zbor Devin, mešani zbor »Hrast« iz Doberdoba in moški zbor »Mirko Filej«.

SLOVENSKI TEČAJ »150 UR«

V ponedeljek, 17. novembra, se je v razredih nižje srednje šole v Gorici začel tečaj »150 ur« za slovenske delavce, ki želijo doseči diplomu nižje srednje šole, kar jim lahko veliko pripomore na delovnem mestu. Pobudo za tečaj je dal Sindikat slovenske šole, vpisalo se je 31 »dijakov«, ki bodo imeli 16 ur tedenskega pouka; tečaj je dobrodošel tudi za jugoslovanske državljane, ki jim v Italiji ni priznana diploma njihovih šol.

—o—

ŠE POLITIČNO NASILJE

Val krvoločnega političnega terorizma v Salvadorju ne kaže znakov pojenja. V bližini glavnega mesta so odkrili nadaljnjih 20 trupel mladincev. Pokol so po vsej verjetnosti opravile desničarske teroristične skupine. Neka teroristična skupina je napadla hišo polkovnika Chota, poveljnika teritorialne obrambe. Odvrgli so zažigalne bombe. Pri požaru je izgubil življenje polkovnik z ženo in dvema sinovoma. Zdi se, da so napad izvedli levičarski gverilci v odgovor na teroristični val genocidnih razsežnosti, ki ga izvajajo desničarji in vojska. Iz krogov katoliške Cerkve se je zvedelo, da je ta mesec izgubilo življenje okrog 700 oseb, nad osem tisoč pa od začetka leta.

PISMA UREDNIŠTVU

Ob robu deželnega kongresa SSK

Dnevno in tedensko slovensko časopisje je več ali manj obširno poročalo o 3. deželnem kongresu SSK, zato se mi zdi prav, da se tega pomembnega dogodka dotakne tudi navaden, a zaveden Slovenec, volivec SSK.

Vsa sredstva javnega obveščanja so v glavnem nekritično povzela »uradno« stališče SSK. Ker pa je ta EDINA slovenska stranka, se mi zdi prav, da po uspešnem zaključku te manifestacije lahko povem nekaj svojih pripomb.

Iz tajnikovega (in ne tajniškega) poročila smo na eni strani lahko razbrali samozadovoljstvo, ker še vedno samostojno nastopamo in ker so bile vse naše odločitve več ali manj modre in uspešne, ter rahlo kritiko večinskim strankam, ki nam še danes, pet let po Osimu, 35 let po zmagi nad nacifašizmom, 26 let po londonskem memorandumu itd., nočejo dati globalnega zaščitnega zakona, kot si ga želimo in kot nam pritiče! Zaman smo pričakovali kako kritiko samim organom stranke, saj mislim, da vsakdo, ki se ukvarja s politiko, dobro ve, da nihče ti ničesar ne daruje, zato bi morali vsaj bežno slutiti, da morda vsa strankina organizacija ne deluje, kot bi si Slovenec in zlasti volivec SSK želel. Tega so si pričakovali predvsem tisti, ki so bili, ki so in ki bodo blizu naši stranki, saj smo opazili marsikateri obraz, ki je v avditoriju komaj čakal, da ga nekdo pokliče k delu. Res je, da sta predstavnika tržaške leve struje precej vehementno nastopila proti vodenju SSK, ki po njihovem ne skrbi dovolj za slovenski delavski sloj, na žalost pa je tudi res, da ni nihče odgovoril njihovim trditvam, kot je tudi res, da so sredstva javnega obveščanja popolnoma prezrla to kritiko in sploh nastop te struje.

Na deželnem kongresu je bil tudi postavljen predlog, da bi se na vodilna mesta SSK postavili predvsem ljudje z večjo organizacijsko sposobnostjo in voljo do terenskega dela ter tisti, ki niso že angažirani na drugih odgovornih mestih. Tudi ta predlog je padel v prazno, kot se tudi ni smatralo za potrebno, da bi si Goričani v prvi osebi prevzeli večje deželne odgovornosti.

Kar pa sem (kot mislim marsikdo drugi) pogrešal, je bila diskusija o važnih odločitvah, ki čakajo v bližnji prihodnosti vse Slovence in jasno SSK, kot edino slovensko stranko, v prvi vrsti. Prepričan sem, da je prvenstvena naloga vsa-

ke stranke, da se sooča z vsakodnevnimi problemi in da jih skuša rešiti ter do njih zavzeti neko jasno stališče, tudi iz izkušenj preteklih morebitnih napak. Tega pa žal nismo opazili. Zavedam se, da je bil deželni kongres le slab teden po enem najhujših afrontov vsem zamejskim Slovincem v deželni svet, ko so vladne deželne stranke ob podpori LpT, MSI (da omenim le najznačilnejše) zavrnilo zahtevo, da se začne diskusija o predlogu zakona za zaščito manjšin v deželi. Menda ne, da je kdo pozabil, da so bili proti temu tudi tisti socialisti, s katerimi SSK sodeluje bodisi na Tržaškem kot na Goriškem (ki so med drugim zahtevali, da se SSK izrine iz deželne večine) in ki se kažejo za velike zaščitnike naše manjšine. Res, da ni nihče smatral za potrebno, da predlaga vsaj kako resolucijo, ki bi kazala nezadovoljstvo dela Slovencev do takega ravnanja, ali pa da bi se vsaj kdo navezal na besede tržaškega diskutanta in skušal razviti dalje ta problem?

To je, kar sem na kongresu pogrešal, prav zaradi tega, ker sem prepričan v pravilnost obstoja SSK in ker mi nihče ne more vteptati v glavo, da v krogu SSK ni dovolj ljudi, ki bi bili pripravljeni udarnejše lotiti se dela in po potrebi tudi z jasno besedo povedati političnim sogovornikom, da vsak kompromis ima svoje meje, preko katerih ne moremo in predvsem ne mislimo kot manjšina iti.

Ta naj bo skromen doprinos k tisti stvarni diskusiji, ki je na kongresu ni bilo in ki bi si jo (kot morda še kdo drugi) želel predvsem v dobrobit vseh nas, ki se tu še mislimo ohraniti.

kn

—o—

OZN in Čile

Komisija Združenih narodov za gospodarska in socialna vprašanja je prejela v pretres poročilo, ki se tiče vprašanja spoštovanja človekovih pravic v Čilu. Poročilo ugotavlja, da se je položaj v tej državi naplošno poslabšal, kar zadeva spoštovanje človekovih pravic. Zato bi moral glavni zbor Združenih narodov zavzeti stališče do stanja v Čilu. Poročilo poudarja, da oblasti še vedno preganjajo ljudi ter ustanove, ki kritizirajo vlado in njeno delovanje. Katoliška Cerkev, katere zavzemanje za spoštovanje človekovih pravic je dobilo priznanje v okviru Združenih narodov, je stalno pod nadzorstvom čilskih varnostnih sil. Na koncu poročilo omenja, da so nekateri sodniki sicer uvedli preiskavo v zvezi s smrtjo nekaterih ljudi, ki so postali žrtev mučenja, vendar tisti, ki so odgovorni za te zločine, niso bili nikdar obsojeni.

PROGRAM KANCLERJA SCHMIDTA

Nemški kancler Schmidt je v Bundestagu podal programsko izjavo, v kateri je začrtal glavne smernice svoje politike po nedavni potrditvi na mesto vladnega šefa Zvezne republike Nemčije. Pod geslom »pogumno v bodočnost« je pozval Nemce, naj imajo zaupanje v gospodarski in družbeni sistem in naj z nadaljnjim marljivim delom vztrajajo pri graditvi in ohranjanju tega, kar so dosegli v 35 letih po katastrofi v zadnji svetovni vojni. Velik poudarek je dal ohranitvi ravnovesja sil v svetu in omejevanju razorožitve.

Obisk kulturnih delavcev OF

Udeleženci 8. sklica plenuma kulturnih delavcev Osvobodilne fronte, ki so prejšnji teden zasedali v Novi Gorici in katerih pozornost je bila v celoti posvečena liku pisatelja Franceta Bevka ob 10-letnici njegove smrti, so v soboto, 22. t.m., obiskali Gorico, Čedad in Benečijo. V Gorici so si ogledali nove prostore Zveze slovenskih kulturnih društev ter knjižnico »Damira Feigla« in gradbišče novega kulturnega in športnega središča. V Čedadu so se nato srečali s predstavniki zamejskih Slovencev. V prostorih Kulturnega društva »Ivan Trinko« je goste pozdravil prof. Viljem Černo, ki je tudi kratko obrazložil stanje v Benečiji. Za gostoljubje se je toplo zahvalil predsednik plenuma kulturnih delavcev Osvobodilne fronte, pisatelj in kritik Josip Vidmar.

Srečanje z zamejskimi Slovenci se je nadaljevalo v koči na Matajurju. Pred vrnitvijo v Slovenijo so se kulturni delavci na pokopališču v vasi Matajur poklonili spominu padlih v narodnoosvobodilnem boju.

—o—

CERKEV V URUGVAJU

Urugvajska Cerkev je kritizirala vsebinsko osnutka nove ustave, ki ga je predložila vlada in o katerem so glasovali 20. novembra. Urugvajska Cerkev kritizira še zlasti člene ustave, ki zadevajo narodno varnost in omejujejo človečanske pravice. Enajst urugvajskih škofov je podpisalo izjavo, v kateri se zavzemajo za povratak te republike na pot popolne demokracije.

MOSOLIMPIADA 80

OOOO SAŠA RUDOLF OOOOOOOOOOOO 11 OOOO

Palača sindikatov v Moskvi, 16. 7. 1980.

Do uradne otvoritve iger 22. olimpiade manjkajo le še trije dnevi, vendar se o športu in športnikih med dopisniki sredstev množičnega obveščanja bolj malo govori. Osrednji današnji dogodek je izvolitev novega predsednika Mednarodnega olimpijskega odbora, organizacije, ki se je v zadnjih letih izrodila in postala neke vrste športni Mednarodni rdeči križ, ki mu je zmanjkalo penicilina in se zama bori proti klicam političnega vmešavanja.

Mednarodni olimpijski odbor zaseda že nekaj dni v palači, ki jo je Zveza sovjetskih sindikatov odstopila poklicnim diplomatom športa.

Že dobro uro pred pričetkom zasedanja, ki bo za zaprtimi vrati, nas avtobus popelje do križišča Puškinovega prospekta z Marxovim drevoredom, kjer se dviga palača sindikatov.

Med množico kolegov, ki se pogovarjajo v najrazličnejših jezikih, zapazim nekaj znanih obrazov, tako da ura čakanja do prihoda prvih delegatov mine, kot bi pihnilo. Da ne bi katerega izpustili, šteje mo v skupinah in nato rezultate skupno preverjamo. Prisotnih je le 70 od skupnih 86 članov Mednarodnega olimpijskega odbora. Nekateri so odsotnost opravičili z boleznijo, ki je največkrat diplomatskega značaja, drugi pa odkrito iz političnih razlogov.

Kandidatov, ki imajo možnost za prevzem težke dediščine lorda Killanina, je pet. Poleg Španca Saramancha, ki je vsakor najresnejši kandidat, so še bavarski industrijec Willy Daume, kanadski odvetnik James Worrin, vendar so se njune možnosti dokaj zmanjšale, potem ko sta se Zvezna republika Nemčija in Kanada odločili za bojkot moskovskih iger. Na seznamu kandidatov sta še novozelandski televizijski reporter Cecil Lancelot Stewart, ki je bil nekdanji igralec rugbyja, in švicarski odvetnik Marc Hodler.

Za mesto podpredsednika so vsa ugibanja odveč. Edini resni kandidat je namreč 57-letni Louis Guirandou N'diaya, veleposlanik Slonokoščene obale, izreden poznavalec japonskih rokoborskih zvrsti judo in ju-jitsu, bivši nogometaš, košarkar in odbojkar.

Medtem ko se pripravljamo na daljše čakanje in še enkrat prelistam seznam sedanjih predsednikov Mednarodnega olimpijskega odbora od Grka Vikelasa, ki je olimpijsko gibanje vodil od leta 1884 do leta 1896, barona De Coubertina (1896-1925 s presledkom med prvo svetovno vojno), začasnega predsednika švicarskega barona De Blonaya (obdobje med 1. svetovno vojno), in še belgijskega grofa de Baillet-Latoura (1925-1942), Šveda Edstroma (1946-1952), do čikaškega magnata Brundagea (1952-1972) in končno lorda Killanina (1972-1980), se že po 20 minutah vrata odpro z naznanilom, da je bil izvoljen Juan Antonio Saramanch, ki bo prav jutri dopolnil 60 let.

Rodil se je v Barceloni, kjer je dokončal nemško gimnazijo, nato pa višjo šolo za tolmače, na kateri je tudi diplomiral z odliko. Tekoče govori pet jezikov, med temi tudi ruščino. Leta 1977 — točno 17. julija na rojstni dan — je bil kot prvi Španec po obnovitvi diplomatskih odnosov med Madridom in Moskvo imenovan za veleposlanika Španije v Sovjetski zvezi in mongolski republiki.

V mladosti se je ukvarjal s hokejem na kotalkah, smučanjem, jadranjem in boksom. Dalj časa je bil predsednik španske zveze hokeja na kotalkah, član Mednarodnega olimpijskega odbora pa je postal leta 1966.

Med množico kolegov, ki se gnetejo okrog novega predsednika, je tudi Mitja Volčič, ki Saramancha dobro pozna in posname intervju, ki ga bom lahko uporabil tudi za naš tržaški radio.

— Si vidu, a, Jakec! Zdej so tudi na Kitajskem začeli ses čistkami.

— Ja, ja. Zdej, ke je bogi Mao vre mrtev, se šfogirajo sez njegovo vdovo. Jn kej ji zdej očitajo, kej je delala tabat! Sej je vse tisto delala, ke je biu še živ VELIKI TIMONIR jn je uan vse vidu jn slišou. Jn kašen timonir je biu, če ni znou prou timonirat nanka svoje žene?

— Sej, sej. Jest rečem, de je ta proces prouzaprou proces tudi pruti Maoti. Zatu ke ta banda štireh so bli vsi Maotovi podrepniki: ministri, šefi, njegova žena, ke je bla tudi an velek šef. Jn Mao, dokler je biu živ, je vse vidu, vse slišou, vse rihtau jn zatu so mu rekli VELIKI TIMONIR! Zdej pej taku ravnao sez njegovo ženo!

— Ma sej so tudi u Rusiji začeli Stalina sr't šele pole, kadar so bli vsi gvišni, de je res mrtev. Kej misleš, se zna zgodet, de bojo tudi Maota še vzeli ven s tistga mavzoleja jn ga vrgli kam med staro železo.

— Ne rečem dvakrat, de ne. Vidi ke, kar se tega tiče, so Kitajci dosti bol natančni

Morda je najzanimivejši odgovor, ki ga je dal na vprašanje, če bo Afrika, kot predstavnica tretjega sveta, zdaj ko ima podpredsednika N'diayo, že v bližnji bodočnosti lahko kandidala za organizacijo iger. Saramanch je mnenja, da so igre zaenkrat še tako zapletena in draga zadeva, da si je Afrika ne more privoščiti, ker tudi nima kadra, ki bi bil sposoben organizirati najpomembnejšo športno prireditve sveta.

Časa za nabiranje podrobnejših podatkov o novem predsedniku ni, zadovoljiti se bo treba s tem, kar sem zbral v pričakovanju seje. K sreči ima televizijska ekipa avtomobil, ki me bo popeljal do radiotelevizijskega centra Ostankino. V avtomobilu še na hitro preberem odlikovanja, ki jih je Saramanch doslej prejel. Vsaj 30 jih je, med temi izstopajo red kraljice Izabele, red argentinske republike, častna legija grške vlade in najvišja priznanja Gvatemale in Italije.

(Dalje)

Izdajatelj: Zadruga z o. z. »Novi list« ■ Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, števil. 157 ■ Odgovorni urednik: Drago Legiša ■ Tiska tiskarna Graphart. Trst - ulica Rossetti 14 - tel. 772151

od Rusov. Ane tri tedne od tega (so pisali časniki) so vrgli s partije dva tašna pomagača od Maota. Aden — Kang Šeng — je biu kapo od policije, ane sorte kitajski Beria; drugi — Hsien Fu Čih — je biu pej podprednik vlade.

— Jn kej bosta tudi uana dva pršla pod proces?

— Ne, zatu ke ne moresta prit zatu ke sta umrla vre leta dvajnsedemdeset jn petjnsedemdeset. Nabrž jeh bojo samo odkopali, zatu de jem vzamejo tešero od partije.

— A ja, ja. Ke kadar sta umrla sta še bla u partiji jn gvišno so jeh zakopali ses tešero u garšti. Ma zdej nimata več pravice.

— Ma vidi ke Rusi niso nardili te oslarije; uani niso vrgli Stalina s partije. Nanka pole ne, ke so pršle na dan vse lumparije.

— E, ma sej smo rekli, de so Kitajci bol natančni. Jn tudi velek narod. Jn večji ke je narod, večje oslarije dela. Majhni narodi pej ne morejo delat velikeh oslarij, se morejo kontentirat z majhnimi monadami.

— Ja, ja. Vse po meri. Za velike oslarije more bet narod velik, kulturen jn šulan. Še nikoli se ni slišalo, de bi — denmo reč — nardili kašno veliko oslarijo tisti Eskimi gor na severi al pej kašni Bušmani tam dol u Afriki. Za tašne reči treba bet zobražen, znat pisat jn brat jn more bet velika organizacija.

— Se zna. Brez organizacije ni neč. More bet velek narod, dosti šul jn močna organizacija al, be reku, stranka. Vidi, denmo reč, žvali. Nimajo nobenih šul, ne znajo brat, nimajo nobenih strank. Ma tudi nisem še slišau, de be kašna žvau nardila ano oslarijo. Si ti slišau, de be ana mačka nardila kašno neumnost?

— Ne, ne, prou gvišno de ne.